

Ministerie van Veiligheid en Justitie

AANVAL OP HIC

Voorwoord	2
De cijfers	2
Interview Patrick van den Brink, directeur CCV	4
Experiment DJI: opleiding fitness instructeur	6
Campagne 'Maak het ze niet te makkelijk' succes	7
Strijd tegen heling	8
Overvaltraining	9
Alleen jij bepaalt partner WPTB	10
Alleen jij bepaalt wie je bent op Curaçao	11
Live View	11

Editie 3 | Eerste kwartaal 2015

De nieuwsbrief Aanval op HIC is een uitgave van het programma Gewelddadige Vermogenscriminaliteit van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Dat programma richt zich op de bestrijding van High Impact Crime (HIC): overvallen, straatroven, woninginbraken en geweldsdelicten. De overheid werkt hierbij samen met burgers en het bedrijfsleven. Aanval op HIC informeert belangstellenden een paar keer per jaar over de ontwikkelingen binnen het programma.

Voorwoord

Het lijkt erop dat de aanval op de high impact crimes, die met het Programma Gewelddadige Vermogenscriminaliteit vanaf 2012 is ingezet, zijn uitwerking niet gemist heeft. De resultaten voor 2014 zijn boven verwachting, de doelstellingen zijn ruimschoots gehaald. Bedenk daarbij dat de reductie in aantallen straatroven, overvallen, woninginbraken en geweldsdelicten niet op zichzelf staat. Er zijn ook relatief meer verdachten aangehouden en het aantal zaken waarin een sanctie werd opgelegd, is gestegen.

Deze bemoedigende uitkomsten stemmen tot tevredenheid en sterken het vertrouwen dat de einddoelen van het programma in 2018 gerealiseerd zullen zijn. Maar niet zonder verdere inspanningen. De veilige samenleving die we voor ogen hebben, bereiken we alleen als we de samenwerking tussen alle partners – van departement tot woningcorporatie, van politie tot reclassering, van bedrijfsleven tot sportclubs – minimaal op dit niveau houden en waar mogelijk nog verbeteren. U kunt zich daarbij laten inspireren door ervaringen uit de praktijk, die u in dit nummer van Aanval op HIC aantreft. Ik wens u daarbij veel leesplezier.

Michèle Blom, directeur-generaal Jeugd en Sanctietoepassing ■

Cijfers

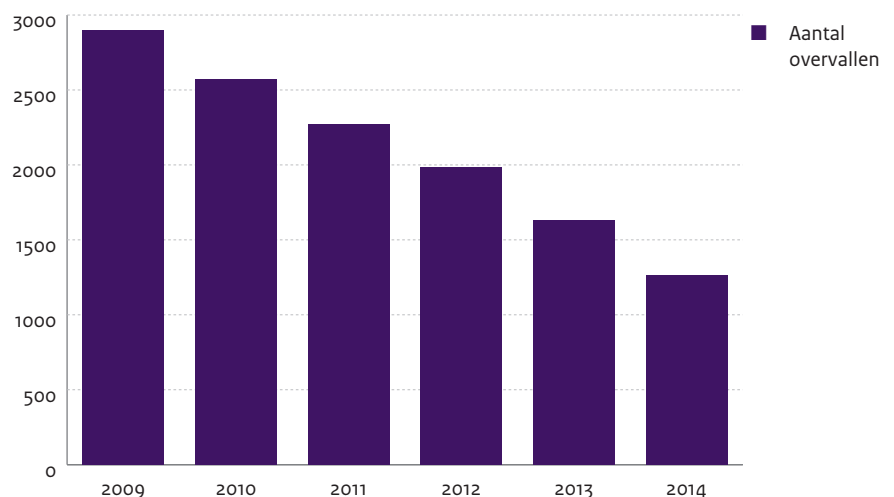
Aanzienlijk minder high impact crime in 2014

Van roeien zeggen ze dat hoe meer je je inspant, des te harder je achteruit gaat. Hetzelfde blijkt te gelden voor het integraal aanpakken van high impact crime. De opgevoerde strijd tegen overvallen, straatroven, woninginbraken en geweldsdelicten heeft ertoe geleid dat deze vier misdrijven de laatste jaren fors zijn teruggelopen, zij het niet overal in dezelfde mate.

Overvallen

Het aantal overvallen is de laatste jaren spectaculair afgenomen. Ging het in 2009 om bijna 3.000 overvallen, in 2014 waren het er nog maar 1.267.

In 2014 is het aantal overvallen gemiddeld met 22 procent gereduceerd, waarbij het beeld landelijk varieert. Zo liet de politie-eenheid Limburg een daling van 5% zien, terwijl Noord-Nederland een daling van 44% realiseerde. Hetzelfde zien we terug in de sectoren. Bij de juweliërs betrof het een reductie van 54% – nog maar 22 juweliërs

werden overvallen – en ook het aantal overvallen op senioren liep bovengemiddeld terug met 35%.

Daartegenover was elders sprake van een geringe toename. Het aantal overvallen op hotels bijvoorbeeld steeg van 14 naar 18, waarvan 10 in Amsterdam.

Goed nieuws is dat het ophelderingspercentage in de afgelopen jaren constant en significant stijgt. De investeringen van de politie in de kwaliteit van de opsporing hebben effect gehad. Tegelijkertijd is de recidive teruggedrongen. Uit een grote steekproef blijkt dat deze daling substantieel is; de exacte cijfers volgen later dit jaar.

Het aantal woninginbraken is vorig jaar gezakt naar 71.000, 19 procent minder dan in 2013. Dit succes is vooral toe te schrijven aan de integrale aanpak.

Het voornemen is het recidivecijfer verder te doen dalen met onder meer verscherpt reclasseringstoezicht en strikte controle.

Straatroven

Ook deze zijn gemiddeld met 22 procent verminderd. In de eenheid Amsterdam, goed voor een derde van alle straatroven in Nederland, liep de score terug met ruim een vijfde. Opvallend is de daling – met eenderde – van het aantal geroofde smartphones. Dit is belangrijke mate te danken aan het breed beschikbaar komen van toestelblokkering en aan de campagnes die het gebruik van toestelblokkering promoten. In het laatste kwartaal, de meest actieve campagneperiode vorig jaar, betrof de vermindering zelfs ruim 44 procent. Uiteraard is de pakkans die de afgelopen jaren flink is verhoogd, ook hier een belangrijke factor.

Het is gezamenlijke doelstelling van alle ketenpartners om in 2015 het aantal straatroven nog verder terug te dringen.

Vanuit VenJ worden daartoe met gemeenten, politie en bedrijfsleven ook dit jaar tal van acties herhaald die zich richten op hot spots, hot shots en hot targets.

Woninginbraken

Het aantal woninginbraken is vorig jaar gezakt naar 71.000, 19 procent minder dan in 2013. Dit succes is vooral toe te schrijven aan de integrale aanpak. Gemeenten slagen erin om op basis van analyses (gebiedsscans en verdiepende analyses) de regie te nemen en maatwerk te leveren. Ook het gebruik van het Politiekeurmerk Veilig Wonen blijkt bijzonder effectief, het verkleint de kans op inbraak met 90%. De komende jaren gaan vier grote bouwbedrijven 110.000 woningen duurzaam renoveren met inachtneming van de eisen van het keurmerk. Verder wordt gezocht naar mogelijkheden om het Keurmerk toegankelijker te maken voor bestaande bouw. Een verdere daling naar 61.000 woninginbraken in 2018 is dan ook een reëel perspectief. Daarnaast moeten campagnes als “maak het inbrekers niet te

makkelijk” burgers alert maken op het sluiten van hun deuren en ramen. Insluiping is immers goed voor een kwart van alle woninginbraken. De inzet van whatsapp-groepen, politie-apps en buurtpreventie-teams moet zorgen voor meer aanhoudingen op heterdaad. Nu al is het overgrote deel van de ‘heterdaadjes’ het gevolg van tips van burgers, maar dat aantal kan nog omhoog.

Geweld

Het aantal door de politie geregistreerde geweldsdelicten laat eveneens een dalende trend zien. In 2011 waren het er meer dan 103.000, vorig jaar iets meer dan 88.000. Ook de Veiligheidsmonitor signaleert – op basis van slachtofferenquêtes – minder geweld. De komende jaren concentreert de aanpak van geweldsmisdrijven zich op daders middels repressieve persoonsgerichte maatregelen en voorlichting, op risicofactoren als alcohol, drugs en wapens en op bepaalde domeinen, bijvoorbeeld school, werk, uitgaan en sport. ■

Patrick van den Brink

Directeur CCV

Patrick van den Brink (1967) is sinds 1 december 2014 directeur van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. Hij studeerde bedrijfseconomie aan de VU. Zijn studentenbijbaantje als reserve-agent bij de gemeentepolitie Bussum bleek de start van een gevarieerde loopbaan met veiligheid als constante factor. Na zijn doctoraalexamen bedrijfseconomie doceerde hij aan het Centraal Instituut voor Opleiding en Vorming (nu Politieacademie), werkte bij de sociale recherche in Amsterdam en stapte over als financieel specialist naar het Landelijk Recherche Team van de KLPD. Vervolgens fungeerde hij als manager bij de afdeling forensic services van Deloitte & Touche. Politieke en bestuurlijke ervaring deed hij op in Hilversum als CDA-raadslid en als wethouder. Vorig jaar november nam Patrick van den Brink, na zevenenhalf jaar, afscheid als burgemeester van IJsselstein.

Achteraf, zo constateert Patrick van den Brink, blijkt veiligheid de rode draad in zijn op het eerste gezicht nogal gevarieerde carrière. Niet zo verwonderlijk, vindt hij. “Veiligheid is een basale voorwaarde voor de samenleving die we samen vorm willen geven. Betrokken burgers, een onderwijsklimaat waarin leerlingen zich thuis voelen, verdraagzaamheid, noem maar op, alles staat of valt met veiligheid. Terecht dat de overheid daarin veel investeert. Maar de overheid moet de veiligheid niet willen monopoliseren. Veiligheid moet je met elkaar vorm geven en kent duidelijke lokale aspecten. Het is mensenwerk en maatwerk. Dicht bij en met de burger, dan werkt het pas echt, dat heb ik als burgemeester sterk ervaren.”

Publiek-privaat

Van den Brink prijst de samenwerking op veiligheidsgebied die onder andere in de gemeente IJsselstein zo vruchtbaar is gebleken, niet in het minst door de publiek-private samenwerking. Als burgemeester kon hij daar een voortrekkersrol vervullen. “Partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid met het aanbod om gezamenlijke concrete stappen te zetten. Veiligheid is meer dan blauw op straat. Goede persoonlijke contacten zijn daarbij van groot belang. Een praatje maken met een horeca-exploitant, vragen waar hij tegenaan loopt. Die informatie delen met politie, met toezichthouders, met boa's. Korte lijnen met particuliere beveiligers. En elkaar op de hoogte houden en open communiceren met begrip voor elkaars positie. Als ik in de krant lees dat een drugshandelaar door een kroegeigenaar aan de politie is overgedragen, dan stelt me dat gerust. Ze grijpen daar tenminste in. Als je laat zien dat je werk maakt van veiligheid, dan kweek je vertrouwen. Veiligheid bereik je niet alleen met dalende criminaliteitscijfers. Het gaat er ook om dat je veilig voelt.”

Expertise

Het CCV beschikt over expertise, waar anderen hun voordeel mee kunnen doen. Van den Brink: “Er is hier volop kennis en kunde in huis, waarvan het nut bewezen is. *Evidence-based* heet dat in goed Nederlands. Maar er verandert in onze samenleving zo veel en zo snel dat het CCV zich niet wil en kan beperken tot het oude vertrouwde. Neem het feit dat mensen langer zelfstandig blijven wonen. Prachtig, maar dan moeten ze zich ook veilig voelen. Dat maak je mogelijk als je hen bijvoorbeeld leert babbeltrucs te doorzien en daar handelingsperspectieven voor biedt. Ik zie mensen niet alleen als consument van veiligheid maar ook als producent. Je mag mensen en organisaties daar

ook op aanspreken. Sterker nog, daar moeten we elkaar op aanspreken. Wegkijken of zeggen dat het je niet aangaat is geen optie.”

Samenwerking

Eén van de speerpunten van het CCV is de preventie van *high impact crimes*, een taak die het CCV met name realiseert op basis van subsidie van het ministerie van VenJ. Maar Van den Brink wil het commitment en de betrokkenheid bij andere, ook private partijen vergroten. “De relatie met het departement is uitstekend en beperkt zich niet tot een eenrichtingsverkeer vanuit Den Haag. We delen onze ervaringen en verwachtingen, het is halen én brengen. Maar het is voor het draagvlak van je organisatie niet verstandig om al te zeer afhankelijk te zijn van één partner. Dat is bij de oprichting van het CCV tien jaar geleden nadrukkelijk ook niet de bedoeling geweest.”

Gedragsverandering

Van den Brink wijst erop dat het CCV criminaliteitspreventie en veiligheid koppelt aan gedragsverandering van mensen. “Dat is onze sterke kant: de menselijke factor. Wellicht zijn er voor ons ook mogelijkheden op het terrein van brandveiligheid. We zijn hierover al in overleg met de meest betrokken partijen om te zien of we hierin daadwerkelijk van meerwaarde kunnen zijn. Want dingen dubbel doen, daar zijn we niet van. Onze diensten en producten worden goed ontvangen en zijn in het veld zeer bekend. Maar de naamsbekendheid van het CCV als organisatie moet beter. Voor een product als het Keurmerk Veilig Ondernemen hoeven we bij wijze van spreken geen reclame meer te maken. Maar niet iedereen legt bij de KVO-ster of buurtbemiddeling de link met het CCV. Kortom, er is genoeg werk aan de winkel. Ik heb er zin in.” ■

Voorsorteren om straks beter aan te sluiten

“Alle acht geslaagd. Voor de jongens een geweldig resultaat en voor ons een stimulans om door te gaan”, zegt Ronald Eggink, waarnemend hoofd Bibliotheek, Onderwijs en Sport in De Schie, deel van de Penitentiaire Inrichting Rotterdam. De eerste lichter kandidaten van de opleiding tot assistent fitnessstrainer heeft hier afgelopen december het examen glansrijk doorstaan. Ze beschikken nu over een landelijk erkend diploma, dat voor hen de overstap naar de vrije samenleving makkelijker kan maken.

Eggink: “De Schie doet veel aan educatie maar we hadden nog niets in de aanbieding dat uitmondte in een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. Als gesloten inrichting zijn we de eerste met een beroepsopleiding waarbij we voor de cursisten ook zoeken naar stage- of leerplekken buiten. We proberen zo de aansluiting met de maatschappij na detentie soepel te laten verlopen.”

Aan het proefproject ging een gedegen voorbereiding vooraf. “Bij de selectie van de kandidaten hanteerden we harde criteria zoals het type delict. Zedendelinquenten bijvoorbeeld konden zich niet inschrijven. Deelnemen aan het plusprogramma (voor gedetineerden met goed gedrag, red) was ook een eis. Verder hielden we rekening met de strafduur. Gezien de lengte van de cursus – drie à vier maanden – was een strafrestant van minimaal zes maanden noodzakelijk. De invrijheidsstelling mocht bovendien niet langer dan tweeënhalve jaar op zich laten wachten want dan heeft zo’n opleiding geen zin. Ten slotte moesten de kandidaten een motivatiebrief schrijven, die besproken en gewogen werd door een multidisciplinair team, met daarin medewerkers van de afdeling, het afdelingshoofd, onderwijspersoneel en soms een psycholoog.”

Het experiment bleek behalve voor de cursisten ook een verrijking voor de instructeurs. “De docent komt meer tot zijn recht. In de reguliere sportuurtjes draait het vaak toch om potje voetbal, volley of fitness, terwijl onze mensen ook zijn opgeleid om leerstof over te brengen. Nu stond hij voor de klas en behandelde hij theorie die gewoonlijk niet aan bod komt: belasting van gewrichten, spiergroepen, het meten van vetpercentages enzovoort.” Ook de leefgroepen rapporteerden positief. Eggink: “Er was meer sociale

interactie tussen de cursisten. Ze ontwikkelden al snel een groepsgevoel: samen de stof doornemen, naast elkaar tijdens de recreatie met het theorieboek op schoot. Dat geeft blijk van grote betrokkenheid en motivatie om er gezamenlijk iets van te maken.”

Het succes van dit proefproject smaakt naar meer en er komt dan ook een vervolg. Eggink: “We starten in elk geval met een tweede groep. Maar we bekijken ook of we iets kunnen betekenen voor de aansluiting met de arbeidsmarkt na detentie. Zo hebben we momenteel contact met een fitnessbedrijf dat erover denkt een stageplek beschikbaar te stellen. Verder zijn er plannen om samen met de gemeente te bezien waar we kunnen samenwerken aan verdere begeleiding naar studie of werk.”

Eggink ziet meer mogelijkheden: “Ik zou in gesprek willen met Fit!vak, de brancheorganisatie van erkende sport- en bewegingscentra die de exameneisen en examens ontwikkelt, de kandidaten toetst en diploma’s uitgeeft. We zijn al een leerbedrijf voor studenten van buiten van opleidingen als Sport en Bewegen en Medewerker Maatschappelijke Zorg. Het zou mooi zijn als we als inrichting het predicaat erkende leerplek zouden krijgen voor de vervolgopleiding: fitnessinstructeur A. Onze sportdocenten zijn bevoegd om daarvoor de theorielessen te geven. Maar voor het praktijkdeel geldt als eis een stage bij een erkende sportschool of fitnesscentrum. Dat vergt hier natuurlijk organisatorisch en logistiek heel wat – we zijn immers een hoogbeveiligde inrichting – maar onze fitnessapparatuur is in elk geval up-to-date. Met zo’n erkenning als leerbedrijf zouden we nog meer werk kunnen maken van re-integratie.” ▶

Experiment DJI met beroepsopleiding vanuit gesloten setting

Een proef in De Schie, onderdeel van de Penitentiaire Inrichting Rotterdam, om gedetineerden op te leiden tot assistent fitnessinstructeur is tot ieders tevredenheid afgesloten. De cursus duurde van september tot december en alle deelnemers slaagden. Het traject was het resultaat van samenwerking tussen De Schie, bracheorganisatie Fit!vak en het Programma Gewelddadige Vermogenscriminaliteit (PGVC). Een assistent fitnessinstructeur is bij sportscholen en fitnesscentra het aanspreekpunt voor de bezoekers. Hij ontvangt nieuwe leden, schrijft hen in, geeft uitleg over toestellen. Hij verzorgt ook – onder verantwoordelijkheid van de instructeur – lessen.

Bij de selectie van de kandidaten hanteerde De Schie een aantal harde criteria zoals restant strafduur, type delict en deelname van het Plusprogramma. Daarnaast werd de motivatie van de gegadigden meegewogen. De cursus past in het programma Modernisering Gevangeniswezen (MG) dat onder meer in 2025 de recidive van gedetineerden gereduceerd wil hebben met 25 procent. MG hanteert daarvoor een levensloopenpersoonsgerichte benadering waarbij gedetineerden individueel worden aangesproken en begeleid. Het hebben van werk blijkt sterk bij te dragen aan het verminderen van het recidiverisico maar een groot deel van de gevangenisbevolking beschikt niet over een startkwalificatie.

Om gedetineerden te helpen een plek op de arbeidsmarkt te verwerven, biedt de Dienst Justitiële Inrichtingen DJI op enkele plaatsen beroepsopleidingen aan zoals voor bakker, metaalbewerker en lasser, onder meer in de Zeer Beperkt Beveiligde Inrichtingen (ZBBI) en de Penitentiaire Trajecten Centra (PTC). Verder zijn er algemene opleidingen en trainingen zoals VCA (voor het veilig werken op de werkplek), Algemene Ondernemingsvaardigheden AOV en Sociale Hygiëne, gericht op verantwoord werken in de horeca. Ook de cursus assistent fitnessinstructeur, waaraan een landelijk erkend diploma op instapniveau verbonden is, is bedoeld om een grotere kans te maken bij het vinden van werk. Binnen de Justitiële Jeugd Inrichtingen JJI is deze opleiding al langer praktijk.

Robin (40):

*van je hobby je werk maken,
iets mooier is er niet...*

“Sport is mijn ding. Ik heb veel gedaan aan shaolin-kempo, taekwondo, kickboksen. Ik had genoeg diploma’s – meao-administratie, accountant B, tekentechniek, installatietechniek, marketing en management – maar de praktijk trok me niet. Dat is voor mij het verschil met sport. Ik was een tijdje fitnessinstructeur en toen ging ik fluitend naar mijn werk. Zelfs in mijn vrije tijd.

“Zelf zou ik heel graag iets willen doen in de sfeer van het begeleiden van jongeren. Daar kan dit diploma bij helpen. Sport geeft discipline en structuur. Je kunt er energie in kwijt, in goede banen leiden, stoom afblazen. Van je hobby je werk maken en daar een inkomen uit halen, dat is het mooiste wat er is. Die kans is er nu. Fitnessclubs schieten als paddenstoelen uit de grond, er is veel aandacht voor bewegen. Ik denk dat de vooruitzichten goed zijn.

“De cursus was heel plezierig. We hadden een hele prettige groep, een click met elkaar. De sfeer was prima. Eentje had in het begin wat moeite om mee te komen. Die hebben we erbij gehouden en ook hij

heeft het gehaald. Voor de docent was het ook een experiment. Hij heeft het er goed vanaf gebracht, wat mij betreft is hij ook geslaagd. Het diploma heb ik meteen geplastificeerd en aan de muur gehangen.

“Fitness is heel breed, je kunt er alle kanten mee op. Het heeft te maken met gezondheid, met je goed voelen, met je conditie, met je houding. Als ik met fitness bezig was, trainde ik wel maar nu weet ik er veel meer van. Waar oefeningen voor dienen, hoe spiergroepen en organen werken. Je leert van deze cursus, je wordt je bewust van je lichaam, je gaat er zorgvuldiger mee om.

“Als ik met dit diploma een baan zou kunnen krijgen, dan zou dat enorm helpen om buiten de bajes te blijven. Ik zie het zo: de deur staat nu op een kier, het is aan mij om ‘m verder open te duwen. Stel dat je hier instructeur A zou kunnen worden, dan zou ie nog wat verder opengaan. Ik hoop dat het zo ver komt voor de gasten die straks hier binnen zitten. Zelf ben ik dan al weg: met een blauwe zak (plastic tas met persoonlijke bagage bij ontslag, red) met inhoud: een diploma.” ■

Maak het inbrekers niet te makkelijk! Ik blijf 't toch zeggen, hoor.

Harm Alarm had het er druk mee. Vanaf 17 november vorig jaar maande hij zes weken lang kijkers en luisteraars op radio, tv en internet hun deur op slot te doen bij het verlaten van huis, al was het maar voor een boodschapje of even de hond uitlaten.

Zijn werk is niet onopgemerkt gebleven, zo blijkt uit een effectmeting. De campagne wordt goed herinnerd en de waardering is bovengemiddeld. Vooral de boodschap is blijven hangen; “maak het de inbrekers niet te makkelijk” en “doe de deur op slot” worden door bijna alle ondervraagden herkend. Het onderzoek maakt duidelijk dat in het algemeen de belangstelling en kennis over het voorkomen van woninginbraak is gestegen en dat meer mensen het sluiten van ramen en deuren zien als de belangrijkste maatregel daartegen. Projectleider Rob Teijl is tevreden. “Harm Alarm blijft bij veel mensen hangen. En hij wordt positief geëvalueerd. Dat is goed nieuws. We kunnen in de toekomst Harm gaan inzetten voor meerdere van onze preventiecampagnes. Zo gaat hij dit jaar al van start met preventie straatroof en heling, maar ook andere onderwerpen zijn goed denkbaar.”

Op 6 januari reikte minister Opstelten de Harm Alarm Bokaal op het wijkbureau van Hoogeveen. Over heel Nederland was in het district Drenthe de daling van het aantal woninginbraken in de maand december, vergeleken met december 2013, het grootst. De minister benadrukte dat dit succes mede te danken is aan de gezamenlijke inspanningen van politie, gemeente en private partners zoals woningcorporaties, bouwmarkten en sloten- en sleutelspecialisten maar vooral

ook van de burgers zelf. Ook landelijk loopt het aantal woninginbraken terug. Zo waren er in 2013 nog 87.000 woninginbraken of pogingen daartoe, in 2014 is dit aantal gedaald tot ca. 71.000, een daling van 19%. Maar Harm Alarm is nog niet klaar. Het is de bedoeling om zijn boodschap de komende jaren langs verschillende kanalen te herhalen. Zo is hij nu al te zien op het inbraakpreventiemateriaal van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid voor gemeentelijke campagnes en binnenkort in de folders van diverse bouwmarkt ketens tijdens de Nationale inbraakpreventieweken. Harm is inmiddels ook omarmd door een aantal politie-eenheden. Bovendien gaat hij vaker optreden bij evenementen. Zo poseerde Harm vorige maand naast prins Carnaval in Tilburg en reist hij deze maand af naar Breda en Almere. Hij blijft 't zeggen, hoor! ■

De strijd tegen heling

Het tegengaan van heling is een onmisbaar onderdeel van de aanpak van inbraken, straatroof, diefstallen en overvallen. Zonder heling is er immers geen afzetmarkt voor gestolen waar. Bij de aanpak van heling is de registratie van tweedehands spullen door opkopers van wezenlijk belang. Opkopers dienen niet alleen het aangeboden goed te noteren in hun inkoopregister, maar ook de naam en het adres van de aanbieder. Ze kunnen daarvoor het Digitaal Opkopers Register (DOR) gebruiken. Koppeling van het DOR met de diefstalregisters van de politie maakt het mogelijk gestolen goederen naar de dief te herleiden, als tenminste van de diefstal aangifte is gedaan. Een proefproject op dit gebied in Apeldoorn in 2013 bleek succesvol. Toen werden binnen een half jaar 44 verdachten aangehouden en 68 zaken opgelost.

Via het DOR kan de politie dus gemakkelijker gestolen waar opsporen en confisqueren. Maar er zijn ook verliezers. Bij inbeslagname is de opkoper niet alleen zijn spullen kwijt maar ook de aankoopprijs. De opkoper blijft met lege handen achter en moet boeten voor de daden van een ander.

De Service Organisatie Directe Aansprakelijkheidsstelling SODA wil aan die onrechtvaardigheid een eind maken. SODA boekt al resultaten bij de aanpak van op heterdaad betrapte winkeldieven. Die zien zich ter plekke geconfronteerd met een schadeclaim voor oponthoud en overlast. Ook marktkooplieden maken gebruik van de diensten van SODA.

In Amersfoort loopt nu een experiment om verhaal te halen bij dieven of hun handlangers

die hun buit kwijt raken aan opkopers van tweedehands goederen. Worden spullen in beslag genomen, dan kunnen deze ondernemers via SODA proberen hun schade te verhalen. Ze vullen daartoe een formulier in en vermelden daarop product, prijs enzovoort. En ze machtigen SODA om de aanbieder langs civielrechtelijke weg te verplichten de aankoopprijs terug te betalen plus een schadevergoeding voor de administratieve overlast en rompslomp. Voorlopig is die vergoeding vastgesteld op € 206. Voor haar bemoeienis brengt SODA € 55 in rekening plus vijftien procent van de directe schade: het aankoopbedrag. Lukt het niet de aanbieder van het gestolen goed te bewegen tot betaling, dan schakelt SODA de deurwaarder in. Mocht ook die incasso mislukken, dan betaalt de ondernemer niets.

“De opkoper moet zijn aankopen registreren in het DOR. En op de website ‘stop heling’ gecheckt hebben of het aangeboden product gestolen is.”

Er gelden wel voorwaarden voor deze dienstverlening. Arie Jan van Os van SODA: “De opkoper moet zijn aankopen registreren in het DOR. En op de website ‘stop heling’ gecheckt hebben of het aangeboden product gestolen is.”

Wordt deze nieuwe werkwijze in Amersfoort een succes, dan volgt mogelijk toepassing in meer gemeenten. In februari 2015 hadden 168 gemeenten DOR ingevoerd en waren er 1456 opkopers aangesloten. SODA is inmiddels bezig om haar werkterrein uit te breiden naar andere vormen van criminaliteit en overlast. Zo lopen er al proefprojecten rond vandalisme in het openbaar vervoer en agressie in de zorg. Verder zijn er gesprekken gaande met partijen om het SODA-model in te voeren bij wanbetalers in de horeca en in lichte gevallen van verzekeringsfraude. ■

Kassa bij de ingang? Vragen om moeilijkheden

Verslag van een groepstraining veiligheid bij overval

“Wie van jullie heeft ervaring met overvallen?” Bert Goselink en Gerben van der Heiden van Anders Veilig vragen het de veertien cursisten die zich in het kantoor van Binnenstadsmagement Arnhem hebben verzameld voor een groepstraining veiligheid bij overval. De deelnemers zijn ondernemers en personeel van onder meer een merkledingzaak, een winkel in luxe lederwaren, een café. Geen van allen ooit slachtoffer geweest van een overval. “Gelukkig maar en die kans wordt, statistisch gezien, ook kleiner want het aantal overvallen loopt terug. In 2009 nog drieduizend, in 2013 minder dan 1700. Er is wel een verschuiving zichtbaar van winkel naar woning. Zakenlieden worden vaker thuis overvallen, vorig jaar zo’n 400 keer.”

Goselink legt het concept van zijn aanpak uit. “Wat we hier vanavond presenteren is gebaseerd op het *gedrag* van overvallers, we werken vanuit hun perspectief, we kiezen hun kant. Aan de hand van demonstraties en voorbeelden geven we jullie daarbij tips en aanwijzingen die jullie op de werkvloer kunnen toepassen. Dat is een vruchtbare methode. De ervaring leert dat je in overvalsituaties, zelfs onbewust, reageert langs de lijnen die je hier op training gevolgd hebt.” Wat willen overvallers? Volgens Gerben van der Heiden zijn ze op de eerste plaats uit op buit die snel te bemachtigen is. Hij waarschuwt dan ook dat een kassa zich nooit vlak bij de winkelingang mag bevinden. “Dan vraag je om moeilijkheden.” Overvallers gaan vaak op verkenning uit. Zo proberen ze in winkels geldbiljetten te wisselen om de inhoud van de kassa te kunnen inspecteren. Of ze raken via andere wegen op de hoogte van het reilen en zeilen in een bedrijf. Van der Heiden: “Maar liefst de helft van de gepakte overvallers zegt over buit informatie te beschikken vanuit het bedrijf zelf. Denk aan de stagiaire die zijn kroegvrienden enthousiast vertelt over dagopbrengsten en geldbedragen die er op zijn werkplek circuleren. Je kunt je als leidinggevende afvragen of je dit soort informatie met alle medewerkers moet delen.” Goselink en Van der Heiden houden hun publiek voor dat het loont om

potentiële overvallers te informeren. Bijvoorbeeld met opvallende mededelingen of posters die wijzen op de aanwezigheid van camera’s, alarminstallaties, het vertragingslot op de kluis, de afgeroomde kassa’s. “Zeker bij gevorderde overvallers werkt zo iets ontmoedigend. Die wegen de kans op snel succes af tegen het risico van een mislukte actie en het gevaar daarbij herkend of gepakt te worden.” Ze hameren op het belang van een vaste procedure bij het openen en sluiten van de zaak. “Zichtbaar voor anderen en volgens een vast protocol, liefst met z’n tweeën.”

Komt het toch tot een overval, dan is het RAAK. Dat wil zeggen: Rustig blijven, Accepteren, Afgeven, Kijken. Volgens Van der Heiden is het verstandig om mee te werken en de dader uit te leggen wat je wel en niet kunt. “Bied desnoods een alternatief. Als de kassa leeg is, kun je je portemonnee afgeven. Hoe dan ook, geen tegenstand bieden – zeker geen wapen gebruiken – of deuren blokkeren of een uitgang versperren. Want hoe langer de confrontatie met de overvaller duurt, hoe groter het risico op blijvend psychisch letsel.” Het is volgens hem veel zinniger om de dader nauwkeurig te observeren en de politie een goed signalement te geven. “Let daarbij op primaire kenmerken – geslacht, huidskleur, accent, littekens of tatoeages – en secundaire zoals kleding, schoenen, sierraden, bagage, vervoermiddel.”

De sessie wordt afgesloten met adviezen hoe te handelen na een overval. “Bel 112, sluit de winkel, kalmeer de klanten, informeer het hoofdkantoor, vraag alle aanwezigen individueel om de daders te beschrijven en te noteren wat ze gezien en gehoord hebben. Die informatie is cruciaal voor de opsporing.”

Na afloop reageren de deelnemers lovend, met name over het praktisch nut van de adviezen. De eigenaresse van een giftshop: “Goed om te horen dat je niet passief hoeft af te wachten of alleen maar hopen dat zo iets jou niet overkomt, maar dat je er zelf iets kunt doen, kunt anticiperen. Wij gaan in elk geval het openen en sluiten anders organiseren.” ■

Anders Veilig traint, ondersteunt en adviseert in veiligheidsvraagstukken. Zo verzorgt het bureau voor het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) gesubsidieerde groepstrainingen veiligheid. Ondernemers en medewerkers kunnen in groepen van 12 tot 20 personen oefenen in het voorkomen van en omgaan met agressieve klanten, diefstal en overval.

Meer info: www.andersveilig.nl

Alleen jij bepaalt wie je bent maatschappelijk partner van het World Port Tournament Baseball

Een van de honkbalteams die dit jaar naar Rotterdam komt voor het World Port Tournament Baseball – van 19 tot 26 juli – is dat van Curaçao. Mede dankzij het ministerie van Veiligheid en Justitie, dat ook op het Caribische eiland met het project “Alleen jij bepaalt” (zie kader) jongeren wil motiveren om een andere keuze te maken dan het straatleven.

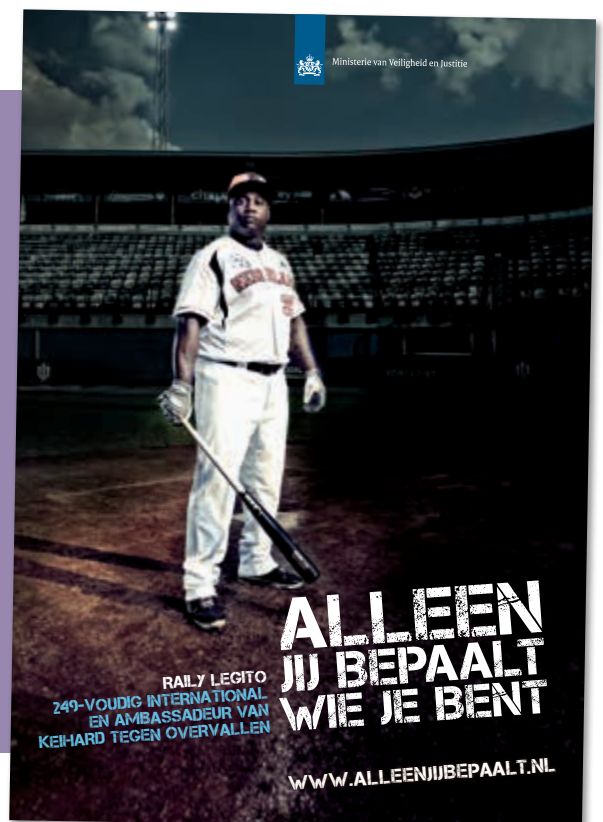
Toernooidirecteur Bart Volkerijk, zelf ooit een gerenommeerd honkballer, is enthousiast over het project dat hij uit volle overtuiging steunt. “Zo laten we zien dat het op het honkbalveld geen verschil maakt of je uit Nederland komt, of van Curaçao bijvoorbeeld. Het gaat om het spel en om de sport. Dat willen we hiermee onderstrepen.” Het AJB-project krijgt een plek in de publiciteit rond het toernooi.

“We nemen het mee in de communicatie en we hopen dat we jongeren uit de doelgroep ook in de organisatie een rol kunnen geven.”

Raily Legito, sterspeler in de honkbalploeg tijdens het WPT van Curaçao en AJB-ambassadeur, wil graag meehelpen om het Caribische en Nederlandse honkbal dichterbij elkaar te brengen. Hij is enthousiast over de ontvangst van het AJB-project op Curaçao. “Jongeren zijn

daar sowieso *sportminded* en als ze eenmaal kennis gemaakt hebben met het spel, willen ze graag verder. Die kans krijgen ze met AJB en die grijpen ze.” Hij benadrukt de maatschappelijke waarde van de sport. “Sport draagt sterk bij aan je persoonlijke ontwikkeling. Dat is niet alleen belangrijk voor de sporter zelf, maar heeft ook positieve invloed op de samenleving. Sport is in sociaal opzicht een factor van betekenis.” ■

‘Alleen jij bepaalt wie je bent’ is een veiligheidsinterventie die een positieve gedragsverandering beoogt bij jongeren tussen 12 en 18 jaar in Nederland, Aruba en Curaçao, voor wie sport geen vanzelfsprekende vorm van vrijetijdsbesteding is. Ze krijgen de mogelijkheid om in teamverband te gaan voetballen, honkballen of basketballen. Die kans grepen inmiddels bijna duizend jongeren in twaalf gemeenten, waar ze actief zijn in vierentwintig sportclubs. Trainers en coaches van die sportverenigingen werken daarbij samen met docenten van praktijkscholen om leerlingen vanuit de schoolbanken in beweging te krijgen richting het voetbal-, honkbal- of basketbalveld. Ze ontwikkelen zich daar, binnen de structuren van training en discipline, tot teamplayers en ervaren, door samen te sporten, wat het is om door te zetten, zelfvertrouwen te krijgen en succesvol te zijn. Topsporters als honkballer Raily Legito, basketbalspeler Chip Jones en voetballer Ricardo van Rhijn zijn daarbij inspirerende voorbeelden. Ze verzorgen, in combinatie met scholen en sportclubs, clinics waar ze de deelnemers, met trainingen maar ook met hun verhalen, in actie krijgen en laten zien hoe sport je leven positief kan beïnvloeden. Wie verder wil sporten bij de club, kan lid worden. De kosten voor het eerste jaar van het lidmaatschap worden vergoed; het Jeugdsportfonds draagt daaraan bij. Meer informatie over het project is te vinden op www.alleenjijbepaalt.nl

Ami, mi mes i mi logronan

“Alleen jij bepaalt” draait sinds 2 september 2014 ook op Curaçao waar de Juan Pablo Duarte school samenwerkt met honkbalclub Sta Maria Pirates. De club voert het programma uit en levert de coaches. Het project is een doorslaand succes, zoals de eerste evaluaties van de begeleidende stuurgroep laten zien. De deelnemende jongeren blijken uiterst gemotiveerd en slaan geen training over. Er is zelfs een wachtlijst. Vier teams krijgen op vier dagen per week training van een vaste coach die aandacht besteedt aan spelregels, conditie en techniek. Maar daar blijft het niet bij. Als daar aanleiding toe is, gaat hij ook in op het gedrag op het veld. Dit educatieve element mist zijn uitwerking niet. De coaches rapporteren dat de jongeren elkaar behulpzaam zijn bij de oefeningen. Ook de schoolleiding meldt dat de deelnemers hun klasgenoten vertellen met hoeveel plezier ze het programma volgen.

De reacties van de deelnemers zijn zo positief, dat alle betrokkenen verder willen met het project. Zo staat er nu een toernooi op het programma, waarbij de verschillende teams onderling tegen elkaar spelen. Ook de ouders worden bij het programma betrokken.

Een factor die deelname bleek te bemoeilijken was het gebrek aan sportschoeisel. Veel jongeren trainen op de gymjes van school. Als die kapot gaan, moeten ze niet alleen stoppen met het project maar kunnen ze ook niet meer naar school. Inmiddels is daar een oplossing gevonden. De minister van Justitie van Curaçao heeft subsidie toegezegd voor sportkleding en – schoeisel. De bestelling daarvan is inmiddels geplaatst. ■

Minister van Onderwijs (Irene Dick) en Minister van Justitie (Nelson Navarro) van Curaçao.

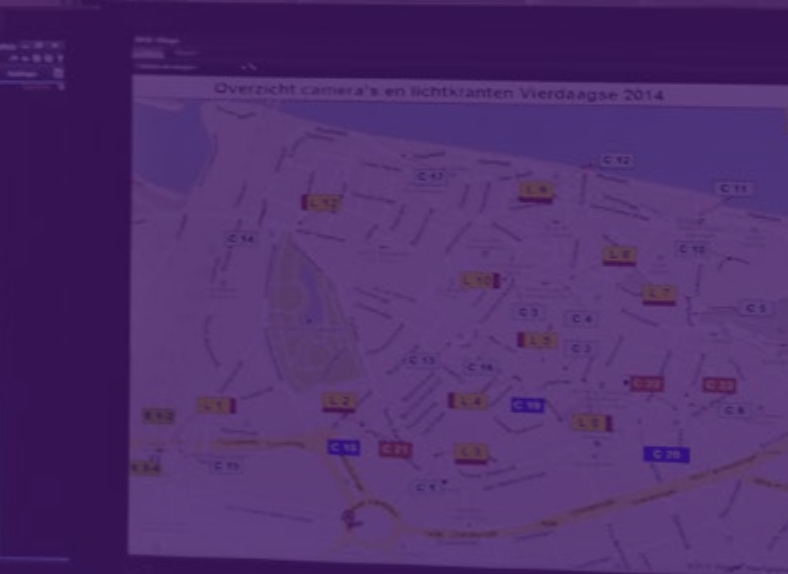
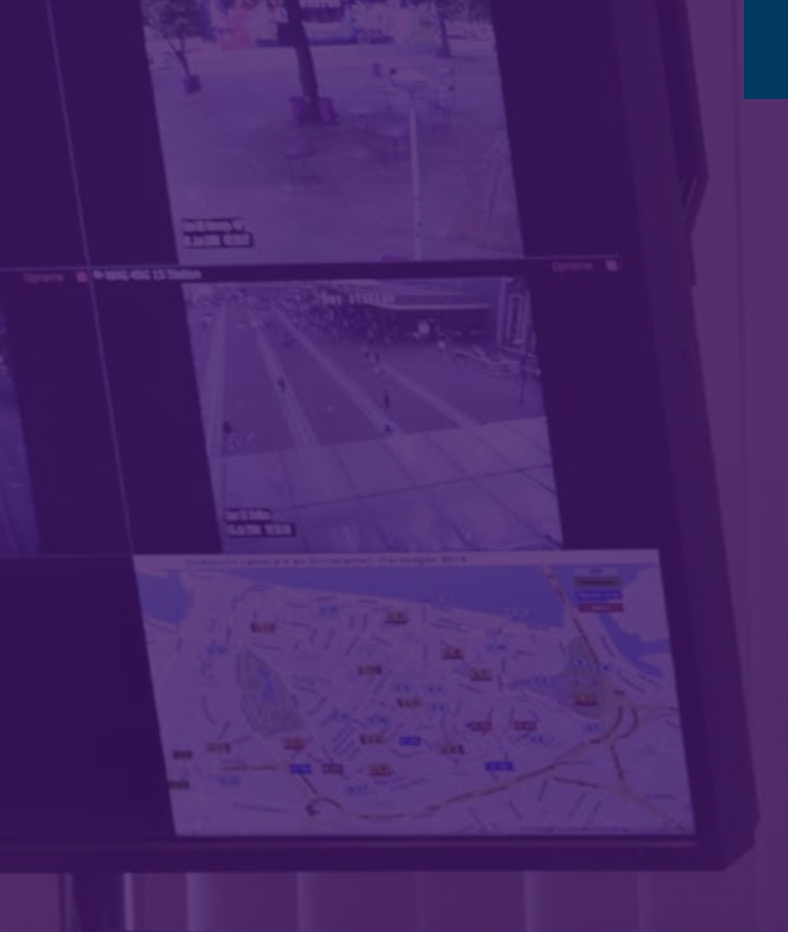
Overvallen *real-time* op scherm

Meekijken bij een overval op een tankstation? De politie kan dat straks bij alle Total vestigingen in Nederland. Eind 2015 moet het zover zijn dankzij Live View, een systeem van beveiligingsbedrijf BigBrother.

Straks kan een tankstationbediende met één druk op de knop videobeelden van alarmerende situaties, via een particuliere meldkamer, doorzetten naar de meldkamer van de politie. Die kan vervolgens snel en doelgerichte reageren want de beelden geven relevante informatie zoals plaats delict, signalement van de daders, hun aantal en eventuele bewapening. Agenten in de buurt weten dan meteen waar ze op moeten letten. Terugspoelen van de beelden kan ook, bijvoorbeeld om te achterhalen met welk voertuig de overvallers arriveerden. Reductie van het aantal overvallen is volgens Henk Hopman, manager station control van Total, de voornaamste reden om Live View in te voeren. “Maar het gaat ons er ook om onze medewerkers een groter gevoel van veiligheid te geven. En het kan potentiële overvallers en inbrekers afschrikken.” Total informeert de bezoekers van de tankstations dat de politie kan zien wat daar gebeurt.

Na een test bij tweeëntwintig Total-vestigingen kreeg tankstation Aurora aan de A4, het grootste snelwegstation van Total in Nederland, de primeur van de landelijke invoering op 9 december 2014. Minister Opstelten onderstreepte bij die gelegenheid het belang van de inspanningen van de oliemaatschappijen om de veiligheid te vergroten. “We zien het aan de cijfers. Het aantal overvallen op tankstations loopt terug. Vijf jaar geleden waren het er nog 180. In de eerste tien maanden van vorig jaar waren het er 55. In dezelfde periode dit jaar 46.”

De BOVAG wijst ook op de toename van onbemande tankstations als oorzaak van de terugloop in overvallen. Bovendien maakt de groei van het aantal pinbetalingen en afroomkluisen het voor overvallers minder interessant. Zo gaan bankbiljetten meteen in een beveiligde box. Er valt dan ook steeds minder te halen. BOVAG-woordvoerder Tom Huyskens: “eigenlijk kun je alleen nog maar sigaretten buitmaken.” ■

Colofon

Dit is een uitgave van het programma Gewelddadige Vermogenscriminaliteit van het ministerie van Veiligheid en Justitie

Redactie

Theo Akkermans en Dennis Cohen

Vormgeving

Xerox/OBT, Den Haag

Fotografie

Hollandse Hoogte, Nationale Beeldbank, Rijks beeldbank (tenzij anders vermeld)
